

صدای پای مرگ در بال‌های پرندگان میانکاله

ساری (پانا) - سازمان دامپزشکی کشور در اطلاعیه‌ای رسمی علت تلفات پرندگان وحش میانکاله را بوتولیسم اعلام کرد که ناشی از آب راکد تالاب است، حقیقت تلخ اما، نتیجه آن است که مرگ ۸۰۰۰ قطعه پرنده مهاجر را رقم زد. نتیجه‌ای که جبران‌ناپذیر است.

میانکاله را «بهشت پرندگان» می‌نامند که این روزها تبدیل به وادی مرگ آنان شده است. مسئولان صدای پای مرگ را که در این تالاب شنیدند، شکار و بازار فروش پرندگان را ممنوع اعلام کردند. اما کار از کار گذشت و ۸۰۰۰ قطعه پرنده از نفس افتادند و به جای آسمان، بر زمین ماندند.

خبرها با تیتراهایی همچون «مرگ مشکوک»؛ آغاز شد. روز چهارشنبه دوم بهمن سال جاری بود که مردم محلی به مسئولان گزارش دادند که صدها لاشه پرنده در تالاب میانکاله پیدا شده است. با گذشت زمان ابعاد بحران مشخص‌تر شد: از منطقه قلعه‌زنجبیل تا اسکله گلوگاه در شرق تالاب ۸۰۰۰ قطعه پرنده مرده پیدا شد که از ۲۰ گونه مختلف بودند. بیشتر آن‌ها فلامینگو و چنگر بودند که تغذیه آن‌ها از جلبک‌ها و پلانکتون است.

دوستداران محیط زیست به تکاپو افتادند. ترسیدند و اتفاق را در همان روزهای اول با اتفاقی مشابه در دهه ۸۰ مقایسه کردند که هرگز علت آن اعلام نشد.

۱۲ سال پیش نیز در پی مرگ چندین هزار پرنده در میانکاله، فرضیه بیماری آنفلونزا و نیوکاسل به عنوان عامل مرگ رد و احتمال مسمومیت پرندگان مطرح شد. اما علت مسمومیت اعلام نشد و پرونده مرگ پرندگان بی‌نتیجه بسته شد. بی‌آنکه برای بحران امروز هیچ سابقه بررسی علمی وجود داشته باشد تا به کمک مسئولان و کارشناسان بیاید. بهرنگ اکرامی دامپزشک معتمد محیط‌زیست؛ زیست‌مازندران هفتم بهمن‌ماه سال جاری در مورد اتفاق دهه ۸۰ گفت: «متأسفانه سابقه بررسی علمی در این زمینه وجود ندارد اما این‌بار به دنبال بررسی دقیق میدانی و آزمایشگاهی هستیم تا بتوانیم پیش‌زمینه علمی آن را برای آینده نگهداری کنیم».

در حالی که او یکی از احتمالات مطرح‌شده برای علت مسمومیت را این گونه اعلام کرد: «از چندین روز پیش آب تالاب و غذای پرندگان بر اثر ورود فاضلاب خانگی و یا حتی صنعتی آلوده شده باشد»؛ رییس دامپزشکی کشور مسمومیت آب تالاب بر اثر ورود فاضلاب‌های خانگی و یا صنعتی را رد کرد.

او همان روز ابتلاء پرندگان به بیماری بوتولیسم به عنوان یکی از مسمومیت‌های غذایی را رد کرد: «بررسی ما احتمال بروز این بیماری را تاکنون رد کرده است»؛ اما روز گذشته علی‌زنگنه؛ صفر ماکتعلی معاون بهداشتی و پیشگیری سازمان دامپزشکی کشور اعلام کرد: «با توجه به بررسی‌های همه جانبه بعمل آمده از رخداد تلفات بالای پرندگان وحش در منطقه میانکاله واقع در استان مازندران، بر اساس تحلیل یافته‌های اپیدمیولوژیکی و نتایج آزمایشگاهی حاصل از بررسی‌های میدانی، علت تلفات رخ داده بوتولیسم بوده است».

بوتولیسم؛ واژه‌ای که خیلی از ما آن را نمی‌شناسیم یا آن را در ارتباط با کنسرو ماهی می‌دانیم؛ علت مرگ پرندگانی اعلام شد که روزهاست حسرت و اندوه دوستداران محیط زیست را رقم زده است. نوع بوتولیسم یا مسمومیت طبیعی‌ای که در پرندگان میانکاله مشاهده شده از نوع تیپ «سی» است؛ نوعی است که قابلیت انتقال از پرندگان به انسان را ندارد.

علیرضا رفیعی پور رییس دامپزشکی کشور علت پدیده بوتولیسم در تالاب را چنین بیان می‌کند: «آب تالاب میانکاله راکد و باتلاقی است، بیماری بوتولیسم نیز ناشی از همین شرایط منجر به تولید سم در گیاه و آب در این منطقه و با تغذیه پرندگان از این آب و گیاه منجر به تلفات آنها شده است. این بیماری تاکنون در بیش از ۲۰ تالاب در سطح جهان سابقه داشته به طوری که بین ۱۰۰ هزار تا یک میلیون بال پرنده را تلف کرده است.»

او خواهان مدیریت پیشگیری با اجرای طرح‌های ملی برای مقابله با بیماری بوتولیسم در تالاب‌های کشور شد که تالاب میانکاله یکی از آن‌هاست که از سال ۱۳۴۸ به عنوان منطقه حفاظت شده تعیین شد و ذخیره‌گاه زیست‌کره (منطقه حفاظت شده طبیعی-زیستی بین‌المللی) و پناهگاه حیات وحش است.

میانکاله شاهد آتش‌سوزی‌هاست. شاهد مرگ حیات وحش آن، شاهد بال‌های مرگ در طبیعتش. آیا می‌توان امیدوار بود که دیگر زیبایی پرندگان این تالاب، سبزی گیاهان آن و چابکی حیواناتش در معرض خطر نابودی بیش از این نباشد؟